

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Пономарьова Марія

*студентка 2 року навчання, спеціальності 011 «Педагогіка вищої школи»,
Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ,
Україна)*

*Діра Надія, наукова керівниця – докторка філософії PhD 011,
асистентка кафедри педагогіки, Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)*

Сучасна вища освіта постійно стикається з викликами та змінами, серед яких присутня певна деградація освітнього процесу, різноманітні педагогічні інновації, зміни вимог до ролі студентів та викладачів, вплив інформаційних технологій тощо. У цьому контексті є важливими зміни стосовно формування відповідальності у здобувачів вищої освіти, оскільки наявність вищої освіти визнається інструментом формування громадянського суспільства та відповідальності.

Здобувачі вищої освіти беруть активну участь у різних сферах суспільства, будь то професійна, громадянська чи соціальна діяльність. Відповідальність є ключовою складовою їхнього успіху і впливу на суспільство. Також, формування відповідальності у студентів вимагає розвинутий психолого-педагогічний підхід. Для кожного студента цей процес може мати свої особливості, і важливо розуміти, які методи та підходи будуть доцільними для використання в освітньому процесі. Зміна цінностей, вимог суспільства та культурного середовища можуть впливати на сприйняття та формування відповідальності у студентів.

Для того, щоб відзначити особливості формування відповідальності у здобувачів вищої освіти, нами проведено аналіз даного терміну. У законодавстві України існує визначення поняття "здобувачі освіти", яке включає в себе

"вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), докторанти та інші особи, які отримують освіту будь-якого виду та форми" [1]. Закон України «Про вищу освіту» дає більш чітке визначення терміну «студенти», які характеризують осіб, які були зараховані до закладів вищої освіти з метою отримання ступеня молодшого бакалавра, бакалавра або магістра [2]. Проведений аналіз Законів України, таких як "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про професійну (професійно-технічну) освіту" [1; 2; 3], демонструють яскраво виражену роздільну лінію між студентами та учнями в коледжах, особливо коли йдеться про освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший бакалавр», іноді в одних документах здобувач вважається студентом, в інших – учнем.

Згідно теорії мотивації А. Маслоу, на різних етапах життя людини актуалізуються її різні життєві потреби [4]. У випадку студентської молоді, за допомогою їх залученості до суспільно-корисної діяльності, першою потребою, яку вони задовільняють, є потреба у приналежності. Приєднуючись до розв'язання актуальних соціальних завдань, студентська молодь відчуває себе частиною конкретної групи, приналежність до якої сприяє позитивним соціальним змінам. Спільна суспільно-корисна діяльність сприяє розкриттю потенціалу молодої людини, і як внаслідок цього задовольняє потребу в саморозвитку.

Важливо відзначити, що окрім задоволення особистісних потреб студентів, подібна діяльність також задовольняє потреби, націлені на задоволення від фізіологічних потреб до самоактуалізації (наприклад, коли вдалося вступити до закладу вищої освіти завдяки успішному складанню іспитів).

Залучаючи студентську молодь до вирішення соціальних проблем, усвідомлюючи їх власну значимість у позитивних суспільних змінах, формуванні відповідальності, активній громадянській позиції, моральних цінностях тощо студенти набувають і освоюють соціальний досвід [5; 6].

Під час аналізу ціннісних орієнтирів екзистенціалізму в контексті виховання особистості, дослідник Р. Сопівник вказує на значущість вибору для подальшого становлення молодої особистості та її поведінки. Таким чином,

свідомість власної відповідальності сприяє тому, що студентська молодь використовує активну соціальну позицію, спрямовує свою діяльність у суспільно корисний напрямок, займає лідерські позиції при вирішенні актуальних проблем, бере на себе відповідальність за свої вчинки та їх наслідки, а також турбується за долю всіх громадян [7].

Отже, спираючись на проведений нами теоретичний аналіз психолого-педагогічних літературних джерел, ми прийшли до висновку, що формуванню відповідальності серед здобувачів вищої освіти активно сприяє розвиток сприятливих умов для активної діяльності, відчуття позитивних емоцій, розуміння важливості власної ролі та усвідомлення відповідальності як ключової риси особистості. Вивчення психолого-педагогічних особливостей студентської молоді на різних вікових етапах дало нам можливість здійснити аналіз того як формується відповідальність саме в цей віковий період.

Список використаних джерел:

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 19.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 23.10.2023).
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017 URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 23.10.2023).
3. Про професійну (професійно-технічну) освіту : Закон України від 10. 02. 1998 р. № 103/98-ВР. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 23.10.2023).
4. Maslow A. H. A Theory of Human Motivation. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.318.2317&rep=rep1&type=pdf> (дата звернення: 24.10.2023).
5. Розвадовська Т. Особливості виховної роботи у закладі вищої освіти. Scientific Bases of Solving of the Modern Tasks. Abstracts of XIX International Scientific and

Practical Conference. Frankfurt am Main, 01 – 02 June 2020. Frankfurt am Main, Germany, 2020. PP. 317 – 319.

6. Rozvadovska T. Development of Responsibility of Student Youth as One of the University Tasks. Scientific Journal of Polonia University. 2020. Vol. 38, No 1-2. PP. 190 – 195. DOI: <https://doi.org/10.23856/3865>
7. Сопівник Р. В. Ціннісні орієнтири екзистенціалізму в контексті виховання особистості. Духовність особистості: методологія , теорія і практика: Збірник наукових праць. 2015. Вип. 2 (65). С.164–173.

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет
Рада молодих учених гуманітарно-педагогічного факультету
Рада аспірантів гуманітарно-педагогічного факультету
Студентська організація гуманітарно-педагогічного факультету
ЗА ПІДТРИМКИ СПІЛКИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ НУБІП УКРАЇНИ,
EURODOC, РАДИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ТА РАДИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ НАПН УКРАЇНИ

«СУЧАСНІ ГУМАНІТАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ
НАУКОВЦІВ У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ СВІТІ:
ВИКЛИКИ, ІННОВАЦІЇ, БЕЗПЕКА»

Матеріали міжнародної очно-дистанційної науково-
практичної конференції молодих вчених

6-7 листопада 2023 року
Частина 1

КИЇВ-2023

УДК 159.9:316:37:81

С 90

Сучасні гуманітарні дослідження молодих науковців у глобалізаційному світі: виклики, інновації, безпека: Тези міжнародної очно-дистанційної науково-практичної конференції молодих вчених (6-7 листопада 2023 р.) [у 2-х ч.] /За заг.ред. О.М. Прохорчука. – К., 2023. Ч.1.-233с.

Рекомендовано до друку

Вченою радою Гуманітарно-педагогічного факультету

(Протокол №6 від 17.11.2023)